



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

**Syntaxis Joa[n]nis Despauterij Niniuit[a]e Berga[rum] diui  
Guinnoci ludimagistri**

**Spauter, Johannes de  
Argentorati, Anno, M. D. XV.**

Quot modis participiu[m] transit in nomen.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70853](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70853)

ret. Et. Arcus & arma tuę tibi sunt imitāda dianę. Et. Sunt tātū euen-  
tu dura ferēda meo. Et. Nec species Veneris semp p̄stēda rogāti. Et.  
Huic equites illi signa tuēda dedit. Hora. Fidibus modulāda larinis  
Idem. iij. car. Prœlia cōiugibus loquēda. Gell. lib. vij. Qui iumentū  
aliorum duxerat q̄ quo utēdū acceperat, sed utor cū actō etiā legi-  
Cice. ij. de orat. Si erarij corpus utimur ad bellī adiumenta & orna-  
menta pacis. Gel. li. xvij. Quas uoces nō possumus uti. Neuius pas-  
siue dixit. Suppellex multa uti quę nō emi. Fūgor etiā actm̄ habet  
apud Terē. & Plautus fungat dixit. Ideo fungēdus recte potest dici.  
hęc fere ex Nebrissen. dicēte ex deponētibus actm̄ regētibus passim  
repimus hm̄oi participia, q̄bus recte utemur, ut obliuiscēd<sup>9</sup> q̄a Vir-  
gilius passiue dixit, q̄n oblita mihi tot carmina, Idē habet ex Virgī.  
Ausonius. Oriūdus nomē est, quod sic differt ab ortus, q̄a ortus dī-  
cit locū in quo natus quispiā est, ut ortus sum Niniues in Flandria.  
Oriūdus significat locū in quo orti sunt parentes, ut oriūdus sum a  
Brabātia & Hānonia. Boetius posuit cū grō dicēs. Cuius oriūdus  
sis patrię, reminiscare, loq̄ndū est, legēdū est & c. gerūdia sunt impso-  
nalia. licet loquit impersonaliter nuncq̄ dicat, lectū est, sessum est & c.  
patuerunt.

### Quot modis participiū transit in nomen.

Participiū transit in nomē quattuor modis. Cōstructiōe, cōparatiōe,  
ne, cōpositiōe, & tēporis amissione, q̄bus addit Nebrissen. significati-  
onis amissionē. Ceterę possēt (ut ego sentio) unus modus sufficere  
tēporis, s. amissio, quoties em̄ participiū fit nomē, perdit tempus, sed  
nō est inutilis latior aliōq̄ elucidatio, ex Prisci. lib. x. sumpta. Primū  
itaq̄ participiū fit nomē mutatiōe cōstructiōis, ut scitus uadorū, ac-  
ceptus tibi. Secūdo cōparatiōe, dat Sulpitius exemplū, ego sum ma-  
gis doctus q̄ tu, sed quid cauilla, non satis intelligo, nōne recte dici-  
mus sum magis amās Petrū q̄ paulū, ut magis amo. Ego igit dico  
amans esse nomē quādo cōparat, sic amās amātor & c. Sed amātor  
nuncq̄ fuit participiū. Tertio cōpositiōe quādo cōponit aliter q̄ suū  
uerbū, ut q̄n in significat non in participio, & aliter in uerbo, & ita  
in diuersa significatiōe multa possunt esse nunc nomina, nunc uer-  
ba, ut illeſus, innocēs, inuisus, infectus, indictus, inauditus, incautus,  
incontīnēs, indecēs, indiligēs, indoctus, inaratus, inustus, inuocatus,  
ingenitus, inaccessus, inornatus, & ornatus quoq̄, quia tēpus pdit.  
horū quēda participia esse possunt, quæda oīno nō possunt. Quar-  
to amissione tēporis, ut miserī sunt oēs amātes, beatus pro diuite &  
fœlice, argutus, p̄ sonorus. Quinto amissione significatiōis, ut amādus

Ioannis Despauterij Niniuite

id est amari dignus & similia.. Valla dat huius rei exēpla dicēs. Illa autē participia in nomē transeūtia, putauī ad te scribendū, existimas ui hanc rem tractandā, censi tibi illud significandū. i. dignū scribi, tractari, significari, quę oratio idē ualet quod scripsi, tractauī, significauī, sed nō sine deliberatiōe tamē, nec incōsulto. Si quicq; ponat cū fore nomē est teste Valla, ut spero me amantē tuī fore, nō amantem te. spero te acceptū illis fore, nō ab illis. Cice. spero amicitia nōstram notā posteritati fore, nō dixit a posteritate, spero hunc puerū admirandū uirū fore, id est admiratiōe dignū, nec dicimus ait Valla, amaturū fore, quia duo futura non coherēt, sed amaturū esse, siquidem fore futurū est, esse autē p̄sens, fore tamē fores foret idē ualent quod essem esses &c. Perot. contra Vallā dicit participiū iungi fore. Cæsar. Q; nō fore dicto audiētes milites, neq; laturo signa dicantur, sed quū nomē uel uerbū suū datiuū regat plærūq; ego cū Valla dicerē audiētes apud cæsarē nomē esse. Mancinel. dicit pro esse reperiri fore, sed nō imitandū id dicimus, ut rarū. s. & forsitan mendosum. Itē scito esse uerissimū multos reprehendendi studio pueriliter errasse, ut in regimine genitiui, & alijs in locis declaramus. Lancilo. & Mancil. probant recte dici amaturus ero, & ita futurū futuro iungi. Oui. Tūc, p̄cul absentī cura futurus eris. Proper. Et si quid doliturus eris sum testibus illis. Ouidi. Ensiser orion aspiciendus eris. Idem. Huius pater aū oculos durus habendus erit. Tibul. Atq; inter festos semp habendus erit. Idē. Et sine cherinto tristis agendus erit. Martia. Mergite me fluctus quū rediturus ero. Hęc testimonia in arte Verificatoria collegit Hēricus Bebelius. quędā tamē noīa uideri possunt, neq; habent hīc ulla uerborū casus. Ouidi. lib. iij. meta. Siquis tamē hercle si quis Forte deo doliturus erit. Itē amissione significatiōis noīa sūt. diligens, id est magnā operā dans. Hīnc indiligēs, indiligētia ut diligentia. continēs, id est cōtinuus, ut cōtinens oratio, incendiū &c. i. sine intermissiōe apud Gelliū, unde cōtinēter loq; id est cōtinue. Itē cōtinens substantiuū, ut cætera substatiua noīa sunt, ueluti continēs, id est terra, nō insula, ut de Sicilia. ad continentē parū intercapedinis est cōsonans p̄ litera, & sunt sceminina, ut animās pro animalī & neutrum idē legit, sed in plurali fere. masculina noīa sunt oriēs, occidēs, profluēs, confluēs. Neutra uo accidēs, contingens, antecedēs, consequens, decēs, conueniēs, p̄sens, cōtinens apud rhetores p̄ firmamento. de his in capite de generibus plura dicta sunt. Itē nomina sunt q̄ sub uoce p̄senti significant passiuę, aut sub uoce p̄terita actiuę, nisi id ex uerbo habeāt. qualia sunt uapulans, osculatus &c. Sic sentit Lancilo. cōtra Vallā. Lanciloto in hac re dissentire nequeo, ut euidēs ne

gocitū, id est manifestū, quod uidet et aperte intelligit. Indulgēs facies cui indulget, magni homo actiue significat, magnificū opus passiue author est doctissimus Valla. Quū dicit Pli. docendę oratorię artis nomē est inquit Lāci. Item noīa sunt argutus, acute arguēs, & uestigans & callidus, aliquādo etiā bene sonans aut sonorus. Virgi. Forte sub arguta confederat ilice Daphnis. Cautus qui cauet, & lecit sibi cauere. Interdū etiā qui cauet. Cice. Quo res mulieri eēt cautior. Cōtentus qui cōtinet quod animo satisfacit, nō qui cōtinetur. Calep. cōtra Perot. & Vallā multis nititur hoc dictū refutare. Dicit enim sic inter cætera. Contētusa, um. cum est participiū a contineor, passiue significatiōis est, non actiue, quoniā ablatiuū habet, ut is accipiatur qui cōtinetur ab eo quod animo suo satisfacit, siue etiā a seipso cōtineatur. Teren. in Eunu. Neq; tu uno cōtenta eras, neq; solus dedit Quis hic exponat, neq; tu unū cōtinebas qui animo satisfaceret tuo Plau. in Mer. Nam uxor cōtēta est (quę bona est) uno uiro. Nec hic uxor cōtinet uirū, sed se aut cōtinet ab uno uiro &c. uide Calepi. si uis. Circūspectus qui circūspicit, hoc est prudens sagaxq; qui circūspicitur dicit cōspicius. Cōsyderatus qui agēda cōsyderat, ut sis cōsyderatus in loqndo. Incōsyderatus, id est imprudēs, qui agenda nō cōsyderat. Defectus qui deficit. Martia. Dulciā defecta modulāt carmina lingua. Cantator cygnus funeris ipse sui. Disertus qui disserit, id est discernit, & differentiā ponit inter elegans & rude, aptū & ineptum, ornatū & inornatū. Discretus qui qualitates personarū & rerum momēta discernit, sed ea in significatiōe uix recipit, nempe ueribus inauditū, ueluti discretio nisi pro distinctiōe accipias, & discretus pro separatus ac distinctus, seiunctus &c. Falsus qui fallit, aliquid etiā qui fallitur. & dicimus hęc res falsum me habuit, id est se fellit me. Teren. Carine falsus, id est deceptus. Ignotus aliquādo dicitur qui ignorat. Quinti. Si quis tamē erret ignotus. Exoletus. id est adultus, qui adoleuit raro inuenitur. Plau. reliqui domū exoletam uirginem. Adultus qui adoleuit. Excretos hędos legimus apud Virgiliū pro ijs qui excreuerūt. Cōplacitus a cōplaceo, ut fluxus a fluo & inueteratus ab inueterasco, habēt significatiōnē nec actiuā plane, nec passiuā, fluxa fortuna. i. q̄ fluit & incōstās ē. Profusus q̄ sua p̄fundit & q̄ supra modū sūptuos⁹ ē. Scit⁹ q̄ sciēs est. scite interrogatiōes platōis. i. astute, uafre, & cū magna arte cōpositæ. Scit⁹ puer. i. elegās, & docte natus & pulcher, Scite dictū. i. astute, pulchre. Tutus q̄ tuef id est defendit, & qui defendit, ut in tuta urbe tuti sumus. Tacitus q̄ tacet, aliquādo etiā qui silentiō præterit. Tacitus homo, id est taciturnus, qui raro loquitur, Passiue Virg. Quis te magne Cato tacitū

## Ioannis Despauterij Niniuite.

aut te Cossē relinquat: Pręgnās a quo v̄bo sit participiū nescio inquit Valla, delibutus participiū sine uerbo, nec scio an cōpositū sit ait Calep. & significat unctus. Teren. in Phor. Si te delibutū gaudio reddo. Serui. Plerūq; notat participia sine uerbi origine, ut in tertū ænei. Errata quia error erraris nō dicit. Idem in illud sexti. O uirgo noua mi facies inopinaue surgit. ait nullū est participiū qđ a uerbo nō trahit, licet a sui v̄bi forma nō ueniat, ut placita licet placeor nō inueniat, tamē placeo inuenit, sic cōnatus, iuratus, pransus, triūphatus, regnatus, laboratus, & nōnulla alia, unde galeatus, tunicatus, & similia nomina sunt, quia nullū extat uerbū. Hęc Serui. sed aliter sentit in Donatū Sergius, si rite memini.

### De rus contra Vallam.

Vt iam diximus noīa esse, quę Valla dixerat esse participia. Veluti indulgēs pro pulcher, unde indulgētior facies, & indulgētissime fili apud Quinti. Ita nūc quę illa noīa dicit eē, nos participijs annumeramus in rus, uidelicet ubi rei qualitas, aut uolūtas magis q̄ tēpus significatur, ut p̄termitturus, i. talis qui nō p̄mitteret aut p̄termisisset, si recte attēdamus uel dispiciamus, inueniemus futurę significari nō quod iam futurū sit, sed quod futurū erat, nisi impedimēti qđōpiā accessisset, ideo recte futuri tēporis dicunt, & certe si noīa forent nō regerēt facile actū, quē cōstat ab eis regi in ipsis Vallę exemplis. Sene. de naturalibus quęstionibus. Nullā autē mentionē fecit cometarum, non p̄termitturus siquid explorati apud illos cōperisset, i. non talis qui p̄termisisset, quoties igit dicendū foret qui dedissem &c. elegantissime hoc futuro utemur, ut loānes decē aureos petiuit a patre, plus petiturus nisi uerecūdia eū retraxisset, aut nisi repullam timuisset. Quintili. Neq; oīno huius rei meminit usq; poeta ipse, profecto nō taciturus de tāta sua gloria. Plini. Junior. Itaq; partim oneris tui mihi uēdico, & tanq; parēs alter, puellę nostrę cōfero quinquaginta milia nūmū, plus collaturus nisi a uerecūdia tua sola mediocritate munusculi ipetrari posse cōsiderē ne recufares. Sene. epi. xix. de Mæcenate. Ingeniosus ille uir fuit, magnū eloquētię romanę datur<sup>9</sup> exemplum, nisi illū eneruasset felicitas. Lanci. de participijs longe plura, sed flosculos ex eo & alijs carpsimus, quos ingeniosę publi nō ingratos fore speramus.

### Regula generalis ante posita declarat.

Reddidim<sup>9</sup> rōnē quare infinita, supina, gerundia & participia regāt post se suorū uerborū casus, quia est regula generalis, ubi significatio est eadē, est & cōstructio eadē, ut em̄ dicimus, si ubi cōflare uis hęc ne